

كلمات کلیدی: انقطاع، بریدگی از دنیا، فاصله از دنیا، وارستگی از غیر، اخلاص در عمل

نویسنده: رضا پارچه باف

انقطاع الی الله

انقطاع در لغت به جدا شدن چیزی میگویند.^۱ مراد از انقطاع الی الله، وارستگی ضمیر و سرّ انسان از غیر خدای تعالی در همه ابعاد نیازمندیهاست و به عبارت دیگر انقطاع کامل از همه چیز، وارستن از هر نوع شرك ربوبی و وابستگی، بلکه پیوستگی به آستان الهی است.^۲

مفهوم آیه «و تبَّل إِلَيْهِ تَبَّلًا»^۳ (و نام پروردگارت را یاد کن و تنها به او دل بیند) انقطاع الی الله است.^۴ بتُّل (انقطاع و بریدن)، یعنی در پرستش آنچنان از غیر خدای بگسل که عبادت و خلوص نیت را یکسره مخصوص او گردانی.

طبق فرمایش امام سجاد(ع) در دعایی که از ایشان در صحیفه سجادیه نقل شده است، انقطاع الی الله از موهبات الهی است که باید از خداوند متعال در خواست شود. لذا حضرت سجاد (ع) از خدا در خواست کرده، می فرماید:

الهی هب لی کمال الانقطاع الیک^۵

^۱ راغب اصفهانی، حسین بن محمد؛ مفردات غریب القرآن، ارومیه، نشر ظرافت، سال ۱۳۸۵، ج ۱، ص ۶۷۸

^۲ محمدی گیلانی، محمد؛ شرح مناجات شعبانیه، تهران، انتشارات سایه، چاپ اول، سال ۱۳۷۳، ص ۲۳۰

^۳ مزمل آیه ۸

^۴ محمدی گیلانی، محمد؛ پیشین، ص ۲۳۰

^۵ ابن طاووس، سید رضی الدین، الإقبال بالأعمال الحسنة فيما يعمل مرءٌ فی السنّة؛ مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، قم، چاپ دوم سال ۱۴۱۹ هـ ق، ج ۳، ص ۲۹۹. خدایا نهایت بریغی به سویت را قسمت من بگردان.

روش تحصیل انقطاع الی الله

ریاضتها و مجاهدات شرعی و التزام شدید به انجام احکام شرعیه و متابعت تام از سنت سید المرسلین (ص) زمینه ساز نزول این موهبت عظمی است. زیرا دفع هواهای نفسانی، فقط با التزام شدید به انجام فرائض و نوافل و اکتساب اخلاق فاضله‌ای که صاحب شریعت آنها را مقرر داشته، میسرور است و آن کس که در التزام به انجام این امور، راسختر است به یقین از هواها دورتر است، و هر ریاضت و مجاهدتی که ورای آنچه که از صاحب شریعت رسیده باشد، باطل است و نتیجه‌ای جز ضلالت و دوری از حق تعالی ندارد.^۶

مراحل قبل از انقطاع

محاسبی در آداب النفوس، برای انقطاع چهار مرحله قبلی ذکر میکند:^۷

۱. توبه.
۲. ایثار آنچه خدا دوست دارد بر آنچه که ناخوشایند انسان است.
۳. همیشه با خدا انس داشتن.
۴. شاد نشدن به آنچه که خدا از دنیا به انسان میدهد و غمگین نشدن از آنچه که از دست میرود. اینها انسان را به درجه قناعت و ورع می‌رساند.

اما آنچه که انسان را به این چهار مقام میرساند:

۱. تصدیق به وعده الهی.
۲. اطمینان به ضمانت الهی.
۳. امید به آنچه که از ضمانت الهی ما را کفایت میکند.
۴. لزوم سرعت انتقال از این دنیا.

^۶ محمدی گیلانی، محمد؛ پیشین، ص ۲۳۷

^۷ محاسبی، ابوعبدالله حارث بن اسد؛ آداب النفوس، بیروت، موسسه الكتب الثقافية، سال ۱۴۲۸ هـ، چاپ اول، ص ۱۲۴

نشانه های انقطاع الى الله

۱. عزت در بین مردم

طبق فرمایش امام صادق(ع) یکی از نشانه هایی که حاصل بریدگی از مردم و دنیا، و وصل به خداوند میباشد عزت داشتن در بین مردم است. انسان با عزت، بی نیاز از مردم است و شخصی که از مردم بینیاز باشد، تنها روی نیاز، به خدای بی نیاز دارد، لذا امام صادق(ع) فرمودند:

عزت مومن در بینیازی او از مردم است.^۸

۲. ترک سوال از مردم

از آنجایی که انسان منقطع، شخصی بینیاز از مردم خواهد بود، لذا یکی از نشانه های چنین انسانهایی ، عدم سوال و درخواست از مردم است و خواهش های خویش را پیش خدا می برد. حضرت علی(ع) فرمودند:

بهترین بینیازی ترک سوال و درخواست است.^۹

آثار انقطاع به غیر الله

۱. اجابت نشدن دعا

در حدیثی که از پیغمبر خدا(ص) نقل شده است، ایشان از جانب خدا، درباره انقطاع به دنیا میفرمایند: اگر هر یک از مخلوقین، به مخلوقی متمسک شود و به من نشود من تمام اسباب و وسائل آسمان و زمین را از او میگیرم و اگر چیزی را از من بخواهد به او نخواهم داد و اگر دعا کند اجابت نمیکنم و هر یک از مخلوقین به من

^۸ کلینی رازی، ابی جعفر محمد بن یعقوب کافی، تهران، ناشر اسلامیه، سال ۱۳۶۲، نوبت دوم، ج ۲، ص ۱۴۸، شَرَفُ الْمُؤْمِنِ قِيَامُ اللَّئِلِ وَ عَزَّةُ اسْتِغْنَاؤُهُ عَنِ النَّاسِ

^۹ علامه مجلسی، محمد تقی؛ بحار الانوار، ناشردار الاحیاء التراث العربي، بیروت، سال ۱۴۰۳هـ، ج ۷۴، ص ۴۲۱. قَالَ عَلَىٰ خَيْرٍ الْغَنِيٍّ تَرُكُ السُّؤَالَ

متهمک شود و از مخلوق چشم بپوشد آسمان و زمین را ضامن رزق و روزیش خواهم نمود. اگر دعا کند اجابت

مینمایم و اگر سؤالی کند عطا خواهم کرد و اگر استغفار کند او را می‌بخشم.^{۱۰}

۲. واگذاری به دنیا

از دیگر اسباب انقطاع و دل بستن به دنیا، طبق فرمایش رسول مکرم اسلام(ص)، واگذاری انسان به دنیای فانی است. یعنی از تحت ولایت خاصه الهی خارج میشود و عنایات ویژه خدا شامل حال او نمیگردد و خداوند هم باکی ندارد که این شخص در کدام وادی از دنیا، هلاک اعمال خویش گردد لذا فرمودند:

هر کس از دنیا امیدواری داشته باشد خدا او را به دنیا واگذارد.^{۱۱}

در پایان اشاره میکنیم که انسان منقطع‌الله، امیدش از همه مردم نالمید است و از آنها هیچ توقعی ندارد و هر آنچه دارد از خدا میداند و تمامی مردم را واسطه فیض الهی میشمارد و برای آنان بیش از این تاثیری قائل نیست. لذا ذرهای از محبت دنیا در دل وی وجود ندارد.

^{۱۰} علامه مجلسی، محمد تقی؛ پیشین ج ۲۸، ص ۱۵۵

^{۱۱} مشکینی، علی؛ تحریر مواعظ العدیده، قم، انتشارات الهادی، ۱۴۲۴ق، چاپ هشتم، ص ۳۸. مِنْ انْقَطَعَ إِلَى الدُّنْيَا وَكَلَّهُ اللَّهُ إِلَيْهَا.